

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ НАУКИ І ТЕХНОЛОГІЙ

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
«ПРИДНІПРОВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ
БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ»

КАФЕДРА УКРАЇНОЗНАВСТВА, ДОКУМЕНТОЗНАВСТВА
ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КУРСОВИХ РОБІТ

**для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальностей 032 «Історія та археологія», 035 «Філологія»**

Дніпро
2024

Методичні вказівки до написання курсової роботи для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальностей 032 «Історія та археологія» та 035 «Філологія» денної та заочної форм навчання / укладач О. Баранник. Дніпро: ННІ ПДАБА УДУНТ, 2024. 44 с.

У матеріалах містяться вказівки до написання курсової роботи, зокрема сформульовано мету та завдання курсових робіт, окреслено їхню структуру й зміст та критерії оцінювання. Подано зразки оформлення календарного плану, титульної сторінки, анотації, реферативної частини дослідження, змісту тощо

Укладач: **Олена БАРАННИК**, кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри українознавства, документознавства та інформаційної діяльності ННІ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури» Українського державного університету науки і технологій

Рецензенти: **Людмила КУЛАКЕВИЧ**, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри філології та перекладу ННІ «Український державний хіміко-технологічний університет» Українського державного університету науки і технологій

Олена СТЕПАНЕНКО, кандидат філологічних наук, доцент, професор кафедри соціально-гуманітарної освіти комунального закладу вищої освіти «Дніпровська академія неперервної освіти» Дніпропетровської міської ради»

. Реєстраційний № 73

© О. Баранник,
2024

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Планування та організація наукового дослідження.....	6
1 Вибір теми курсової роботи.....	6
2 Добір й опрацювання наукової літератури з теми роботи.....	12
3 Добирання й обробка фактичного матеріалу.....	17
4 Складання плану роботи.....	18
5 Стильова специфіка наукового викладу.....	18
Правила оформлення курсових робіт.....	20
Порядок подання до захисту й захист наукових робіт	25
Шкала оцінювання знань здобувачів освіти	26
Критерії оцінювання курсової роботи	27
Рекомендована література.....	29
Додатки.....	33
Додаток 1 Зразок оформлення титульної сторінки	33
Додаток 2 Зразок оформлення реферату	34
Додаток 3 Зразок оформлення анотації	35
Додаток 4 Зразок оформлення змісту	36
Додаток 5 Зразок оформлення списку умовних скорочень	37
Додаток 6 Зразок календарного плану	38
Додаток 7 Нормативні графічні скорочення	39
Додаток 8 Оформлення списку використаних джерел відповідно до ДСТУ 8302:2015	40

ВСТУП

Важливою складовою підготовки висококваліфікованих фахівців у закладах вищої освіти є науково-дослідна робота здобувачів освіти, яка ґрунтується на засвоєнні методики організації науково-дослідної роботи та роботі над науковим дослідженням під керівництвом викладачів з числа науково-педагогічних працівників.

Одним із напрямів науково-дослідної роботи, що здійснюється в межах освітнього процесу, є написання та підготовка курсових робіт, які є основними кваліфікаційними науковими роботами, що виконують здобувачі вищої освіти індивідуально у процесі навчання в закладі вищої освіти.

Написання курсової роботи здобувачем освіти є складовою навчального плану відповідного курсу. Процес її написання допомагає здобувачу оволодіти загальнонауковими й спеціальними методами сучасних наукових досліджень, навичками наукового пошуку, відбору матеріалу, необхідного для розкриття теми роботи, його використання, узагальнення та аналізу.

Курсова робота передбачає систематизацію, закріплення та розширення теоретичних знань, ознайомлення з методами, напрацьованими іншими дослідниками у відповідній галузі науки, обґрунтування результатів власного дослідження та їхнього застосування до комплексного вирішення конкретного фахового завдання.

Тематика курсових робіт з навчальної дисципліни щорічно затверджується на засіданні кафедри. Здобувачам освіти надається право вільного вибору теми. Керівництво здійснюється викладачами кафедр. Термін виконання курсових та дипломних робіт визначається робочим навчальним планом.

Курсова робота допомагає студентові системно продемонструвати теоретичні знання з вивченої дисципліни, оволодіти первинними навичками дослідної роботи. У викладача є слушна нагода проконтролювати знання й уміння студента правильно організувати дослідну роботу, оформити її результати й показати готовність до виконання підсумкової роботи з фаху.

Курсова робота дає можливість виявити здатність студента самостійно осмислити проблему, творчо, критично її дослідити, вміння збирати, аналізувати й систематизувати літературні джерела; здатність застосовувати отримані знання для вирішення практичних завдань; формулювати висновки, пропозиції, рекомендації з предмета дослідження.

Матеріали курсової роботи можуть бути використані для подальшої дослідницької роботи – написання дипломної роботи.

Курсова робота повинна мати чітку структуру (рекомендується 2 розділи – теоретичний та практичний) з виділенням окремих частин роботи, абзаців, з обов'язковою нумерацією сторінок, правильним оформленням посилань, виносок, цитат, висновків і списку використаної літератури. Оформлення курсової роботи має відповідати естетичним й орфографічним нормам.

Процес виконання курсової роботи поділяється на декілька етапів:

- 1) планування та організація наукового дослідження; вибір теми курсової роботи;
- 2) добір й опрацювання наукової літератури з теми роботи;
- 3) добір й обробка фактичного матеріалу;
- 4) складання плану роботи;
- 5) написання чорнового варіанту роботи;
- 6) ознайомлення наукового керівника з роботою, урахування його міркувань, пропозицій, зауважень;
- 7) внесення поправок й оформлення чистового варіанту роботи;
- 8) захист.

ПЛАНУВАННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

1 Вибір теми курсової роботи

Будь-яка діяльність, зокрема така складна, як науково-дослідницька, вимагає ретельного планування та продуманої організації. При плануванні курсової роботи слід враховувати два взаємопов'язані моменти:

- а) планування процесу дослідження, його організації;
- б) планування композиції роботи, викладу її результатів у вигляді тексту.

Документом, який визначає логічну послідовність, черговість і терміни виконання окремих етапів курсової роботи, є **календарний план** (див. додаток б).

Календарним планом встановлюється:

- ✓ вибір напрямів дослідження; проблематика, мета й завдання роботи;
- ✓ визначення предмета дослідження, його часових та кількісних параметрів;
- ✓ зміст та критерії відбору фактичного матеріалу;
- ✓ характер роботи над науковими джерелами;
- ✓ формулювання робочої гіпотези;
- ✓ вибір методики дослідження;
- ✓ обробка, аналіз та узагальнення результатів;
- ✓ оформлення тексту роботи.

Календарний план складається студентом та коригується науковим керівником. У процесі роботи до плану можуть вноситися деякі зміни, однак основні пункти мають лишатися незмінними. Це насамперед ті вищеназвані пункти, що визначають основні етапи виконання курсової роботи.

Під час **вибору теми** насамперед слід визначитися з напрямом дослідження, осмислити свою тему в контексті більш широкої наукової проблеми.

Передусім варто ознайомитися з тематикою курсових робіт, запропонованою кафедрою, й обрати тему майбутньої роботи. Студент може, обґрунтувавши актуальність і відповідність фахові, запропонувати свою тему, не включену в цю тематику. Обрана тема узгоджується з науковим керівником і затверджується на засіданні кафедри. Подальша її зміна або коригування можливі лише з дозволу наукового керівника при достатньому обґрунтуванні змін студентом. Після обрання теми дослідження студент консультується з керівником з питань написання роботи і розпочинає процес її написання.

Уже під час вибору теми студент повинен визначити ступінь **актуальності** та **новизни** досліджуваної проблеми. Актуальність теми обґрунтовується значенням роботи для розвитку мовознавчої науки й подається шляхом критичного аналізу та порівняння з уже наявними розв'язаннями поставленої проблеми.

Об'єкт дослідження – частина об'єктивної реальності, феномен, який існує незалежно від людської свідомості.

Предмет дослідження – окремі сторони, властивості, якості об'єкта, що досліджуються з певною метою.

Отже, об'єкт дослідження виступає загальною сферою пошуку, а предмет – це те конкретне, що виявляється. Один і той же об'єкт може досліджуватися в різних аспектах. Тому визначення предмета можна розуміти як вирізнення певної сторони дослідження, як припущення про найсуттєвішу характеристику об'єкта, що досліджується.

Предмет – більш вузьке поняття, ніж об'єкт, він – частина, сторона, елемент об'єкта. Важливою вимогою є відповідність предмета об'єкту дослідження. При визначенні об'єкта та предмета дослідження необхідно уникати їх змішування, паралелізму й дублювання.

Позитивний результат будь-якого дослідження значною мірою залежить від правильної постановки та обґрунтування **проблеми дослідження**. Практика свідчить, що доволі часто зустрічаються курсові (навіть дипломні) роботи, у яких по суті немає ніякої проблеми. Їх автори обмежуються лише переказом вже давно відомих теоретичних положень.

Значно складніше знайти **проблему** (від грец. *πρόβλημα* – складність, завдання, перешкода), ніж її вирішити, оскільки для першого потрібна уява, а для другого – тільки уміння. Якщо висунута проблема нічому не суперечить, то вона ризикує бути безплідною. Тому наукові дослідження спрямовані на пошук нових, більш прогресивних та ефективних способів вирішення завдань. Обґрунтовано поставлена проблема свідчить про те, що напрям дослідження вже намічено.

Зрозуміло, що не кожна проблема, сформульована дослідником-початківцем, може стати проблемою справжнього дослідження. Нова проблема може бути успішною, якщо вона підготовлена попередніми дослідженнями з мовознавства і суміжних із ним галузей науки.

Проблема дослідження – це складне теоретичне або практичне питання, яке потребує свого вирішення й може бути розв’язане наявними засобами наукового дослідження.

Визначивши об’єкт та предмет, обґрунтувавши проблему дослідження, можна сформулювати мету роботи. Це дає можливість вирішити, якого кінцевого результату прагне дослідник.

Мета дослідження – це авторська стратегія в одержанні нових знань про об’єкт та предмет дослідження. Формулювання мети дослідження спрямоване на кінцевий результат, який має одержати дослідник у науковій діяльності. Якщо в **темі дослідження** розкривається те, *що й для чого* досліджується, то в **меті** – не тільки *що* досліджується, але і *яким чином* здійснюватиметься дослідження.

Мета дослідження поділяється на низку конкретних завдань, постановка яких впливає із сучасного стану вирішення питання.

Завдання дослідження – конкретизація загальної мети, цілей із урахуванням предмета дослідження. Виділяються завдання, зорієнтовані на

- ✓ визначення етапів наукового пошуку;
- ✓ виявлення найсуттєвіших ознак об’єкта дослідження;
- ✓ визначення внутрішньої структури об’єкта дослідження;
- ✓ обґрунтування системи засобів, необхідних для розв’язання наукової проблеми;
- ✓ всебічне вивчення практики вирішення проблеми, причин, недоліків і труднощів у її розв’язанні;
- ✓ експериментальну перевірку пропонованої системи засобів, необхідних для розв’язання наукової проблеми;
- ✓ розробку рекомендацій щодо практики використання результатів дослідження.

Реалізація завдань дослідження має забезпечувати досягнення теоретичної та прикладної мети наукової роботи. Завдання формулюються за допомогою дієслів *визначити, показати, розкрити, висвітлити, схарактеризувати, з’ясувати, виявити, простежити, описати, подати, дослідити, класифікувати* тощо.

Важливими характеристиками дослідження є **новизна** отриманого знання та його значення для науки й практики.

Наукова новизна роботи може полягати в новому підході до вже розроблюваної в академічній науці теми, у новизні предмета або методики дослідження.

Теоретична значущість дослідження полягає в розкритті змісту концепції, методу чи методики, використовуваних у дослідженні.

Практична значущість включає обґрунтування нової дидактичної чи методичної системи, рекомендації, вимоги, пропозиції.

До визначення цих параметрів оцінки результатів дослідження висувається ряд вимог, яким мають відповідати виконані роботи всіх рівнів. Утім аналіз студентських наукових праць показує, що в багатьох авторів немає єдиного розуміння, як формулювати новизну, теоретичну та практичну значущість за змістом і за формою, як «відокремити» їх, не повторюючи одне й те саме, не дублюючи опис актуальності дослідження.

Суттєвим недоліком можна вважати формулювання новизни та значення дослідження у найзагальнішому вигляді, на рівні анотації, що заважає вирізнити необхідний зв'язок між вже наявними в науці й новими відомостями, що отримані автором, оцінити його внесок на тлі інших мовознавчих розробок.

У формулюванні **наукової новизни** важливо враховувати три провідні умови:

1. Розкриття **результату**. Необхідно вказати, який тип нового знання здобув дослідник. Це може бути вироблення концепції, методики, класифікації, закономірностей тощо.

2. Визначення **рівня новизни** отриманого результату, його місця серед відомих наукових фактів. У зіставленні з ними нова інформація може виконувати різні функції: уточнювати, конкретизувати наявні відомості, розширювати й доповнювати їх або суттєво перетворювати. Залежно від цього виділяють такі рівні новизни: **конкретизація, доповнення, перетворення**.

На рівні конкретизації отриманий результат деталізує окремі положення.

На рівні доповнення результати дослідження вносять у теоретичні й практичні знання нові елементи, не змінюючи їх суті.

Рівень перетворення характеризується принципово новими для певної галузі знаннями, які є самостійними і мають евристичну цінність. На цьому рівні результати дослідження можуть відкривати нові підходи до вивчення проблеми, розробляти невідомі раніше теорії, нові концептуальні положення тощо.

3. **Оцінка** нових результатів. Це розгорнутий чіткий виклад, а не формальне, нічим не підкріплене запевнення, що теоретичні позиції і практичні висновки дослідження є новими.

Необхідно запобігти й такому досить поширеному недоліку, як нагромадження складних термінів, що запозичені з інших наук і не вносять

нічого нового до розуміння досліджуваної проблеми, а лише затьмарюють її зміст.

Поняття наукової новизни досить відносне. Рівень нового в отриманих результатах може бути різний. Це визначається типом виконаного дослідження, умовами його використання. Для курсових робіт достатньою є наявність навіть окремих елементів нового знання, проте ці елементи можуть стати основою для подальших розробок здобувача освіти.

Основою обґрунтування новизни курсової (дипломної) роботи виступає критичний огляд літератури, посилання на джерела дослідження.

Теоретична значущість є характеристикою впливу проведеного дослідження на ідеї та методи, комплексним показником його перспективності, доказовості, концептуальності.

Практична значущість характеризує реальні зрушення, що досягнуті чи можуть бути досягнутими через упровадження в практику результатів проведеного дослідження. Зокрема у визначенні практичної значущості треба вказати, де і з якою метою можна використовувати результати та висновки дослідження, у якому вигляді вони подані (методичні рекомендації, правила, програми тощо), який ефект очікується від їх упровадження (підвищення рівня освіти, культури особистості, сформованості вмінь тощо).

Практична значущість є найважливішою ознакою дослідження, яка не завжди може претендувати на важливий теоретичний результат. Тому слід урахувати, що проведене дослідження має бути обов'язково підкріплене статистичними показниками вірогідності, надійності, репрезентативності, без яких курсова робота справлятиме враження суб'єктивних міркувань автора, не матиме потрібного практичного значення.

Методика дослідження – це сукупність засобів, умов, пов'язаних у систему логічного процесу досягнення потрібного результату. Вона охоплює весь процес отримання наукового результату, його окремих ланок і в цілому визначає програму досягнення, його конкретні завдання.

Методика дослідження повинна ґрунтуватися на таких наукових положеннях, які визначають напрям дослідження та шляхи його реалізації, відповідати об'єкту наукового пошуку, що дає можливість вирізнити ті його сторони й якості, вивчення яких є метою дослідження.

Сучасні наукові роботи в галузі лінгвістики не можуть обмежуватися описовим викладом отриманих результатів, що виражені у формі суб'єктивних оцінок «краще – гірше», «більше – менше», «вище – нижче» тощо. Тому

важливою вимогою до вибору методів є передбачення можливості якісного й кількісного аналізу експериментальних даних, способів їх взаємозв'язків. Доцільно також кожного результату досягати не одним, а кількома методами, які доповнюють та коригують один одного. Таким чином, підвищується надійність дослідження, стає можливим уникнення небажаних помилок, впливу випадкових неврахованих факторів.

Узагальнена сукупність теоретичних настанов, прийомів та методик дослідження мови, пов'язаних із певною лінгвістичною теорією, дістала назву **загального методу**. Окремі прийоми та операції, що є інструментом для дослідження того чи іншого аспекту мови, називаються частковими методами. Загальні методи визначають шляхи пізнання і тлумачення фактів, часткові дозволяють класифікувати ці факти, одержувати їх різні наукові, логічні відображення.

Загальнонауковим методом, який широко використовується в мовознавчих дослідженнях, є **гіпотетико-дедуктивний метод**. Цей метод передбачає чітку послідовність аналізу: збір фактичного матеріалу – побудова гіпотези – перевірка її істинності на нових фактах. Для філолога джерелом фактичного матеріалу є різноманітні тексти. Зібраний матеріал узагальнюється шляхом індукції. Індуктивним називається умовивід, у якому думка розвивається від знання одиничного і часткового до знання загального. У результаті індукції створюється теорія у вигляді гіпотези. Під гіпотезою розуміють таке передбачення, яке пояснює спостережуване явище, але потребує перевірки та доведення, щоб стати науковою теорією. Теорія – це вже певна система ідей, що дають наукове пояснення явищу або класу явищ. Гіпотеза уточнюється шляхом зіставлення з відомими концепціями, потім необхідно виявити матеріал, що суперечить визнаним положенням. Відбувається етап дедукції, тобто логічного виведення нового знання із даних, що визнані істинними. На завершення нова теорія перевіряється шляхом зіставлення із тими фактами, що були одержані додатково. Якщо виявлено матеріал, котрий не вкладається в рамки запропонованої гіпотези, то в теорію вносяться необхідні уточнення.

Серед **часткових методів**, які широко використовуються в дослідженнях, назовемо **методи описовий та структурний (таксономічний)**. Суттю **описового методу** є встановлення певних фактів або явищ, включення їх у науковий обіг. Цей метод дозволяє накопичити значний емпіричний матеріал, класифікувати та проінтерпретувати його в першому наближенні. Але при цьому виявлені

й описані факти нерідко подаються поза зв'язком з іншими, що свідчить про певну обмеженість цього дослідницького методу.

Структурний метод засновується й базується на **методі описовому**. Між ними є ряд відмінностей: якщо перший має справу з реально спостережуваними аналізованими явищами, то другий – це спостереження, опис і порівняння об'єктів і явищ з метою їхньої оцінки. Крім того, описовий метод досліджує окремі частини, елементи, а метод структурний – відношення, зв'язки, залежності між цими елементами. Саме тому можна стверджувати, що названі методи певним чином доповнюють один одного.

Порівняльно-історичний метод – основний засіб наукового опрацювання досліджуваного матеріалу в плані історичному.

За допомогою цього методу а) встановлюються генетичні зв'язки і відношення між явищами; б) відтворюються напрями доісторичного розвитку аналізованих елементів.

Часткові методи тісно пов'язані з властивою сукупністю прийомів спостереження, експерименту та опису, тобто з **методиками**. Методики (процедури аналізу) існують у рамках відповідних методів і використовуються як спосіб знаходження, пошуку нової інформації про досліджуваний предмет. Крім спостереження та опису, в лінгвістичному аналізі важливу роль відіграє також класифікація досліджуваних явищ – розподіл їх за класами на підставі суттєвих (діагностуючих) ознак. Слід пам'ятати, що всяка класифікація повинна будуватися на єдиному принципі поділу, а для однієї множини можна одержати кілька класифікацій, якщо ввести різні ознаки поділу.

Після обґрунтування теми й визначення меж дослідження можна починати опрацьовувати наукові джерела та добирати фактичний матеріал.

2 Добір й опрацювання наукової літератури з теми роботи

Уміння швидко орієнтуватися в інформаційному просторі є однією з умов продуктивності наукової роботи.

Документальні джерела наукової інформації поділяються на первинні та вторинні. У первинних документах та виданнях містяться нові наукові та спеціальні відомості, вторинні містять результати аналітико-синтетичної та логічної переробки первинних документів.

До першої групи належать монографії, збірники наукових праць, тези наукових доповідей, статті в періодичних виданнях, а також дисертації (автореферати) та архівні документи. Первинні джерела інформації оцінюються

за певними критеріями, серед яких назвемо такі: повнота та достовірність даних, термін їх опублікування, наявність теоретичних узагальнень.

Другу групу складають довідкова література (енциклопедії, словники), інформаційні видання (реферативні журнали, огляди), каталоги та картотеки (алфавітні, систематичні), різні періодичні та неперіодичні бібліографічні видання.

Каталоги й картотеки є приналежністю кожної бібліотеки, особливо важлива їхня роль у бібліотеках спеціальних та наукових.

Алфавітний каталог дозволяє встановити наявність у фондах бібліотеки конкретної книги, автор і назва якої відомі читачеві. Картки алфавітного каталогу розставлено за першим словом бібліографічного опису книги: заголовком (прізвищем автора) або назвою (для книг без автора). Якщо перші слова збігаються, картки розставляються за наступними словами, картки на авторів з однаковими прізвищами розставляються за алфавітом їх ініціалів. Ряд творів одного автора розташовують у такій послідовності: зібрання творів, твори, вибрані твори, окремі твори.

Систематичний каталог дозволяє з'ясувати, які книги з певних галузей знань є в бібліотеці, а також встановити автора й назву книги, якщо ми знаємо її зміст.

Картки систематичного каталогу згруповано в логічному порядку за окремими галузями знань. Послідовність розташування відповідає певній бібліографічній класифікації.

Основний елемент каталогів і картотек – каталожна картка з необхідними бібліографічними даними про книгу та шифром, який позначає місце зберігання книги в бібліотечному фонді. Опис літературного джерела на кожній картці складається з таких елементів, розташованих у точній послідовності:

1. Заголовок опису – прізвище та ініціали автора чи авторів.
2. Назва твору – подається за титульною сторінкою без скорочень, без лапок.
3. Видання – відомості про відмінності цього видання від попередніх.
4. Вихідні дані – місце видання, назва видавництва і рік видання.

5. Кількісна характеристика – відомості про кількість сторінок. Схеми бібліографічного опису: Заголовок – Назва – Видання – Місце видання – Видавництво – рік видання – кількість сторінок.

Бібліографічний опис журнальних статей та статей у збірниках має свою специфіку й зветься аналітичним описом.

Використання всіх форм обслуговування, які надають бібліотеки, вміння користуватися бібліотечними каталогами та бібліографічними покажчиками й правильно оформляти читацькі заявки значною мірою сприятиме успішному пошуку інформації, потрібної для вашої дослідницької роботи. Співпрацюйте з бібліотекарями: вони можуть допомогти вам знайти потрібні матеріали та навчити використовувати різноманітні бази даних.

Пошук книги пов'язаний з умінням оцінювати її характер. Загальне уявлення про ту чи іншу книгу дає попереднє ознайомлення, при якому беруться до уваги: титульна сторінка (автор, назва, видавництво, рік видання), анотація, зміст (назви розділів), вступ (переднє слово).

Не менш, а останнім часом і більш, важливим є уміння швидко орієнтуватися в електронному інформаційному просторі. У такий спосіб можна не лише зекономити час, адже швидкий пошук необхідної інформації дозволяє прискорити процес дослідження та скоротити час на підготовку до публікацій, але й охопити всі релевантні джерела, що підвищує повноту та глибину дослідження, легко виявити наявність актуальних досліджень, дізнатися про вже проведені дослідження й уникнути повторення вже відомих результатів та зосередитися на нових аспектах проблеми.

Щоб швидко зорієнтуватися в електронному інформаційному просторі необхідно пам'ятати про чітке формулювання теми дослідження та вибір ключових слів, що дозволяє звужити коло пошуку; слід систематично в процесі роботи над дослідженням здійснювати огляди літератури, що надає структурований огляд досліджень з певної теми тощо.

Програми для статистичного аналізу та візуалізації даних дозволяють ефективно обробляти великі обсяги інформації. А сучасні наукові бази даних (Google Scholar, Scopus, Web of Science) дозволяють здійснювати пошук за ключовими словами, авторами, журналами та іншими параметрами.

Крім цього, не слід забувати про збереження посилань на корисні статті та книги, що дозволяє швидко повернутися до них у майбутньому.

Варто пам'ятати, що не всі джерела є достовірними, тому важливо перевіряти інформацію з різних джерел.

Тож швидка орієнтація в інформаційному просторі є необхідною навичкою для сучасного науковця. Завдяки ефективному пошуку та аналізу інформації можна значно підвищити продуктивність своєї роботи та досягти вагомих наукових результатів.

Уміння знайти й орієнтовно оцінити інформаційний ресурс – це лише попередній етап роботи, основним же є уважне читання, а при необхідності глибоке її вивчення. Цьому має сприяти культура читання, тобто вміння осмислювати прочитане, виділяти головне і відкидати другорядне, робити узагальнення та висновки.

Поглиблене вивчення ресурсу інформації доцільно здійснювати у два етапи: спочатку уважно прочитати текст або його частину з метою одержати загальне уявлення про зміст та стиль, а потім приступати до повторного його аналізу. Під час роботи важливо також враховувати супровідні тексти: коментарі, додатки, виноски та пояснення.

При записі слід орієнтуватися на загальноприйняті правила та прийоми письмової фіксації прочитаного. Коротко зупинимося на характеристиці основних форм – плані, тезах, конспекті.

План – коротке послідовне відображення основних питань або тем книги (статті). Дозволяє зрозуміти структуру документа та оцінити зміст. Складається план після того, як прочитано весь текст, і він передує наступним формам роботи – тезуванню та конспектуванню. План може бути простим (коротким) та складним (розгорнутим). У простому плані лише перелічуються основні висвітлювані питання або теми. У складному плані, крім пунктів, наводяться й підпункти, що уточнюють основні питання.

Тези – основні положення наукової праці, статті. На відміну від плану, тези розкривають думку автора, містять її обґрунтування, докази. При складанні тез читач знаходить основні положення твору й коротко їх формулює. При цьому обов'язково слід зберігати логічну послідовність та смисловий зв'язок між ними.

Конспект – складний спосіб викладу змісту твору в логічній послідовності. Може бути двох видів: текстуальний конспект, який дозволяє викласти зміст, логіку і структуру тексту, та тематичний конспект, що допомагає викласти суть певної теми, проблеми. Особливістю останнього є й те, що він може ґрунтуватися на кількох джерелах.

У конспект часто включають **цитати** – дослівно виписані фрагменти авторського тексту. Цитуватися може слово, речення або його частина, абзац і більші фрагменти. Кожна цитата завжди береться в лапки, а після неї вказується джерело: прізвище та ініціали автора, назва роботи, вихідні дані, сторінки. Адресу цитати можна подавати в дужках одразу після неї або виносити вниз сторінки чи за текст (т. зв. позатекстові виноски).

При повторному посиланні на джерело достатньо вказувати лише заголовок, назву та сторінку; якщо ж посилання йдуть поспіль, достатньо писати «Там само» із вказівкою сторінки, де міститься цитований фрагмент.

Цитування повинно бути вмотивованим. Іноді доцільніше передати чужу думку своїми словами, обов'язково посилаючись на джерело. Цитата, як правило, наводиться тоді, коли при переказуванні втрачається точність та оригінальність авторського тексту. Крім того, цитуються певні тези, дефініції з метою їхнього заперечення або підтримки. Доцільність цитування визначається також і композиційними особливостями роботи: вони є доречними під час розгляду історії питання, допускаються в дослідній частині і є зайвими у висновках.

Залежно від змісту цитати, слід однозначно висловлювати власну згоду, незгоду чи сумнів з приводу наведеного. Якщо висловлюються заперечення, то вони обов'язково повинні переконливо обґрунтовуватися. Цитація загальновідомих істин є недоречною, винятки – необхідність акцентувати пріоритет того чи іншого автора. Не рекомендується цитувати авторів маловідомих, неавторитетних. Достатньо переповісти певне твердження. Навіть вільний переказ чужого тексту не слід видавати за свої думки. Дотримуйтесь етикету вченого.

Довідково-бібліографічний апарат. Бібліографічний апарат – це сукупність бібліографічних відомостей про наукові джерела, що цитуються або згадуються в науковій роботі. Ще раз звертаємо увагу на те, що запозичуючи матеріал, автор зобов'язаний навести посилання на джерело, тобто задокументувати посилання на цитовані або згадувані наукові джерела. Бібліографічні посилання свідчать про джерелознавчу базу дослідження і дозволяють встановити наукову цінність одержаних результатів.

Посилання можуть оформлюватись як виноски або примітки. Для наукових робіт рекомендується застосовувати внутрішньотекстові виноски у такому варіанті оформлення: у квадратних дужках зазначається прізвище автора або перші слова заголовка, рік видання цитованої роботи, через двокрапку – номер сторінки, напр.: [Богуславська, 48], або порядковий номер автора у списку використаної літератури, а через кому номер сторінки, напр.: [23, с. 148]. Якщо джерело лише згадується, то у виносках сторінки не зазначаються. Бібліографічний опис наукових джерел міститься в списку використаної літератури (див. додаток 8 посібника).

3 Добирання й обробка фактичного матеріалу

Основний фактичний матеріал для філолога – це тексти: письмові джерела (друковані й рукописні) або фіксації усного мовлення (природного й мікрофонного). Найчастіше письмовими джерелами служать тексти художньої, наукової, публіцистичної літератури, періодики, а також словники. Усне мовлення, як правило, переноситься з аудіоформату в письмовий текст, що записується на стандартних аркушах і оформляється як додаток до курсової роботи.

Робота з джерелами обов'язково супроводжується виписками, у яких переважно фіксуються ті особливості, над якими ведуться спостереження. Усі виписки документуються, тобто мають вказівку на джерело, де їх узято.

Виписки можна робити в зошитах, на аркушах або на картках. Зошит доречно використовувати лише тоді, коли є необхідність послідовно записати значний за обсягом текст. Зручніше робити це на окремих аркушах, які можна зберігати в окремих папках, що забезпечує наочність та швидкий пошук потрібного матеріалу. Найкраще ж дозволяють систематизувати та класифікувати фактичний матеріал виписки на картках.

Обов'язкова вимога до виписок – абсолютна точність і достатня паспортизація (скорочений запис адреси джерела). Крім самої виписки та шифру, на картці варто робити певні позначки, які допомагають систематизувати матеріал, класифікувати його до відповідного питання плану. Аналізоване явище подається тільки в контексті, а при записуванні виділяється іншим кольором або підкреслюється. Картки можна групувати спеціальними роздільниками або написами на конвертах, що значно полегшує роботу із класифікації зібраного матеріалу.

Якщо джерело фактичного матеріалу є невеликим за обсягом, то його можна дослідити в цілому – шляхом суцільної фіксації усіх прикладів. Великі ж масиви текстів, як правило, аналізуються частково, шляхом застосування статистичних методик, зокрема вибіркового методу, коли розглядуване явище досліджується на певній частині матеріалу. Весь матеріал називається генеральною сукупністю, а ті частини, з яких робиться вибірка, – вибірковою сукупністю. Вибірка повинна відображати основні риси та особливості генеральної сукупності, тому дуже важливо ретельно провести попередній якісний відбір аналізованих джерел. Це пов'язано з тим, що до вибірки може потрапити матеріал із такими специфічними рисами, які суттєво відрізняються від особливостей усієї генеральної сукупності (напр., газета, у якій надруковано

великий за обсягом юридичний документ). У таких випадках при вибіркового методі специфічні факти окремого фрагмента матеріалу можна не враховувати. Отже, вибіркового метод дозволяє попереджувати можливі помилки в оцінці досліджуваних явищ.

4 Складання плану роботи

Попереднє ознайомлення з літературними джерелами, добір фактичного матеріалу є основою для складання плану курсової роботи.

План включає: вступ; 2–3 взаємопов'язані й логічно побудовані питання, що дозволяють розкрити тему; висновки. Самостійно складений студентом план обговорюється з науковим керівником, у разі необхідності коригується й після цього затверджується. Формування тексту курсової роботи відбувається шляхом систематизації й обробки зібраних матеріалів з кожної позиції плану. До тексту вносяться тільки старанно дібрані й цілеспрямовано проаналізовані матеріали.

На цьому ж етапі виконуються статистичні підрахунки, обґрунтовуються пропозиції, формулюються висновки, добирається ілюстративний матеріал. У процесі роботи визначається необхідність доповнення додатковими матеріалами.

Текст курсової роботи повинен бути відредагованим, стилістично витриманим як наукове дослідження (див. підрозділ 1.5 посібника). Остаточне оформлення курсової роботи здійснюється відповідно до вимог, які детально описані в розділі 2 посібника. Одержаний чорновий варіант дослідження доповнюється, уточнюються деякі його положення, остаточно формулюються всі висновки й пропозиції, після чого оформлюється (відповідно до технічних вимог) чистовий варіант роботи й починається підготовка до захисту (див. розділ 3 посібника).

5 Стильова специфіка наукового викладу

Комунікативна мета наукового мовлення – закріплення й передача наукової інформації. З цього випливають його основні стильові риси: об'єктивність, логічність, доказовість. Наукові тексти відзначає послідовний, систематизований виклад результатів дослідження, аргументоване доведення або спростування певних наукових положень, концепцій, теорій. Науковий виклад формується з роздумів, спрямованих на доведення істин, які виявлені в процесі вивчення й дослідження певних фактів дійсності.

У науковому тексті повинно чітко розмежовуватися те, що є відомим і лише систематизується дослідником, і те, що потребує з'ясування, доведення. Прагматичні фактори диктують формально-логічний спосіб викладу матеріалу, експресивно-емоційні засоби використовуються тут принагідно як додатковий прийом.

Науковий стиль відзначається традиційністю й уніфікованістю мовних засобів, що виявляється у прагненні до стандартизації термінології, до схематизації композиції тексту. Граматичні та лексичні засоби підпорядковані комунікативній меті наукового викладу.

Основу наукового тексту складає переважно загальновживана лексика, а слова вживаються в прямому предметному значенні. Особливістю цього стилю є те, що чільне місце в ньому посідають терміни, тобто слова і словосполучення, що є назвами спеціальних понять науки. Терміни несуть значно більшу інформацію, ніж звичайні лексичні одиниці. У вживанні термінів не допускається стилістичне варіювання: одне й те саме найменування не повинно змінюватися.

Науковий стиль має усталену фразеологію, котра забезпечує логічну послідовність і зв'язність викладу, напр.: *Звернемося до попереднього твердження...*, *Розглянемо наступний приклад...* і под.

Науковий виклад потребує доказовості та логічності, що досягається використанням характерних мовних засобів: термінів, схем, таблиць, графіків, наукової фразеології, цитат, посилань, наявністю складних синтаксичних конструкцій, повних речень, часто ускладнених прислівниковими й дієприслівниковими зворотами для передачі причиново-наслідкових відношень. У реченнях багато іменників і відносних прикметників, мало особових форм дієслів. Для членування тексту та аргументації висловлювань використовуються паралельні конструкції і вставні слова. За рахунок безпідметових односкладних речень, речень з однорідними членами досягається компресія викладу.

Норми наукового стилю допускають широке використання синонімічних можливостей синтаксису. Найчастіше це знаходить свій вияв у вживанні пасивних конструкцій замість активних, заміні порядку слів для смислового акцентування, заміні дієслівного присудка описовим зворотом (типу *твердити* → *висловлювати твердження*).

Доказовість та інтелектуально-логічна оцінність може досягатися за рахунок пропозиціональних настановлень, що виражають авторське ставлення

до висловлюваного і пов'язують його з попередніми реченнями, напр.: *«Видається доцільним...»*, *«Як уже зазначалося...»*. Більша переконливість досягається, коли названо підставу для авторської оцінки: *«Аналіз фактів показує...»*, *«Наведені приклади підтверджують...»* і под. Основний засіб вираження суб'єктивної модальності – вставні слова і вставні конструкції – вживаються для вираження припущення (можливо, очевидно), для оцінки ступеня достовірності повідомлюваного (справді, звичайно, напевно), для посилення на джерело інформації (на думку автора, за даними аналізу) і тощо.

Слід пам'ятати, що авторське, особистісне начало в науковому стилі має обмежений вияв і вживання займенника «я» та дієслівних форм 1 ос. одн. є доречними лише в працях високоавторитетних учених. Тому в разі потреби назвати мовця в наукових роботах звичайно використовуються форми 1 ос. мн. («авторське ми»), слово «автор». Частіше ж вживаються неозначено-особові речення, безособові та пасивні конструкції.

Науковий текст краще сприймається, якщо він логічно організований у надфразні єдності, що графічно виражається в абзацному членуванні. Всередині абзацу окремі речення об'єднуються логічно і структурно таким чином, щоб читач мав уявлення про тему, її розвиток і завершення. При цьому перше речення, як правило, містить основну думку і є орієнтиром для сприйняття подальшої інформації. Від твердження слід переходити до обґрунтування, доведення, підкріплюючи їх прикладами, аргументами, аналізом.

Бажано, щоб абзаци були пропорційними і сторінка ділилася на 5–7 частин. Довгі речення доцільно чергувати з короткими, пам'ятаючи, що короткі прості речення на тлі складних синтаксичних побудов здатні фіксувати увагу читача, акцентуючи важливі факти або аргументи. На початку абзацу їх використовують для введення нових положень, а в кінці – для підведення підсумків.

ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВИХ РОБІТ

Курсову роботу друкують на комп'ютері українською мовою з одного боку аркуша білого паперу формату А4 (210 x 297 мм). Гарнітура „Times New Roman”; розмір шрифту – 14 пунктів; абзацний відступ – 1,25 см (5 знаків); міжрядковий інтервал – 1,5; 1800 знаків на сторінці (включно з пробілами); поля: вгорі та внизу – 20 мм, з лівого боку – 30 мм, з правого боку – 10 мм. Шрифт друку повинен бути чітким, чорного кольору, середньої жирності.

Ілюстративний матеріал подається курсивом, конкретні приклади виділяються підкресленням або жирним шрифтом. Електронна копія – файл у форматі PDF.

Нумерація сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, таблиць подається арабськими цифрами без знака №.

Першою сторінкою курсової (дипломної) роботи є титульний аркуш, який включається до загальної нумерації сторінок, але номер сторінки (1) не ставиться. На наступних сторінках номер ставиться у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці.

Номер розділу ставиться після слова «РОЗДІЛ», після номера крапка не ставиться (РОЗДІЛ 1), заголовок розділу друкується з нового рядка. Дозволяється й інший варіант: назва розділу подається в одному рядку з номером цього розділу, тоді після номера розділу ставиться крапка (РОЗДІЛ 1. ЗАСОБИ ХУДОЖНЬОЇ ОБРАЗНОСТІ...). Такі структурні частини дипломної роботи, як ЗМІСТ, ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, ВСТУП, ВИСНОВКИ, СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ, СПИСОК ДЖЕРЕЛ ФАКТИЧНОГО МАТЕРІАЛУ не мають порядкового номера. Звертаємо увагу на те, що всі аркуші, на яких розміщені згадані структурні частини дипломної роботи нумеруються звичайним чином.

Підрозділи нумеруються у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу й порядкового номера підрозділу, між якими ставиться крапка. У кінці номера підрозділу крапка не ставиться, у цьому ж рядку, іде заголовок підрозділу (наприклад: 2.2 Іменникові постійні означення). Крапка після назви підрозділу не ставиться.

Якщо в тексті роботи використовуються графіки, схеми й таблиці, то вони подаються безпосередньо після тексту, де вони згадуються вперше, або на останній сторінці, яка теж включається до загальної нумерації сторінок. Якщо графіки, схеми або таблиці мають розмір більший за формат А4, їх можна розмістити в додатках.

Графіки, схеми й таблиці нумерують послідовно в межах розділу. У правому верхньому куті над відповідним заголовком графіка, схеми або таблиці розміщується напис «Графік», «Схема» або «Таблиця» із зазначенням їх номера. Номер повинен складатися із номера розділу й порядкового номера графіка, схеми або таблиці, між якими ставиться крапка. Наприклад: «Таблиця 1.2» (друга таблиця першого розділу).

Кожен графік, кожна схема або таблиця повинні мати назву, котру розміщують над ними й друкують симетрично до тексту. Назву і слово «Графік», «Схема», «Таблиця» починають з великої літери. Назву не підкреслюють і не наводять жирним шрифтом.

Орієнтовний обсяг наукового дослідження становить 20–25 сторінок (курсова робота на I курсі). До загальної кількості сторінок роботи не враховують додатки.

Курсова робота складається з таких структурних елементів:

1) титульна сторінки; 2) реферат; 3) анотація; 4) зміст; 5) перелік скорочень, умовних позначень (за наявності); 6) вступ; 7) основна частина (з двох-трьох розділів); 8) висновки; 9) список джерел фактичного матеріалу; 10) список використаної літератури; 11) додатки.

1) На ТИТУЛЬНІЙ СТОРІНЦІ (див. додаток 1) зазначається: назва міністерства, повна назва закладу вищої освіти; назва факультету, на якому навчається студент; назва кафедри, яку представляє керівник роботи; повна назва теми роботи; прізвище, ім'я, по батькові студента, шифр групи; прізвище, ініціали, вчене звання та науковий ступінь керівника та рецензента; рік і місце виконання роботи.

2) РЕФЕРАТ (див. додаток 2) містить інформацію про структуру дослідження, його обсяг (у сторінках), кількість розділів, додатків, таблиць, кількість пунктів використаної літератури, кількість джерел фактичного матеріалу.

Окремо наводиться перелік ключових слів, який включає від 5 до 15 слів або словосполучень із тексту роботи, що найбільшою мірою характеризують її зміст. Ключові слова наводяться у формі називного відмінка й друкуються окремим рядком через коми.

Далі у рефераті викладається зміст дипломної роботи за розділами. Поряд з достатньо ґрунтовним розкриттям змісту роботи, реферат не повинен містити надмірних подробиць та інформації, якої немає в дослідженні.

Написання реферату є завершальним етапом виконання роботи. Обсяг реферату – близько 500 слів.

3) АНОТАЦІЯ (див. додаток 3) – коротка інформація про тему, проблеми, предмет, мету роботи та її результати. Анотація друкується одним абзацом і містить у середньому 500 знаків (пишеться українською та іноземною мовою, яку вивчає здобувач освіти).

4) ЗМІСТ (див. додаток 4) містить інформацію щодо розташування розділів та інших структурних елементів роботи. Зміст бажано вмістити на одній сторінці (за необхідності його друкують через один інтервал).

Назви відповідних рубрик у змісті та в самому тексті роботи мають бути ідентичними.

5) ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ, УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ (див. додаток 5) Якщо в роботі використано понад п'ять умовних позначень (аббревіатур, символів, скорочень, які не є загальноприйнятими), то це зазначається на окремому аркуші, який розташовується перед текстом роботи й містить повну їх розшифровку.

6) ВСТУП курсової роботи має містити:

- а) обґрунтування вибору теми, визначення її актуальності та наукового і практичного значення;
- б) стислий огляд літератури з теми, коротку характеристику стану розглядуваної проблеми;
- в) визначення предмета дослідження, його хронологічних та/або географічних меж;
- г) визначення об'єкта дослідження;
- г) формулювання мети роботи і підпорядкованих їй завдань;
- д) визначення теоретичних засад і базового матеріалу;
- є) опис методики дослідження.

Обсяг вступу, як правило, складає одну десяту частину від загального обсягу роботи.

7) ОСНОВНА ЧАСТИНА.

Основна частина роботи складається з розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів. Як правило, основна частина, ділиться на два-три розділи, що включають по два-три підрозділи. Формулювання назв розділів і підрозділів повинні бути короткими, чіткими, різноманітними. Вони мають точно й послідовно відображати внутрішню логіку змісту роботи. Назва окремого розділу не повинна збігатись із загальною назвою роботи, тобто її темою.

Заголовки структурних частин наукових робіт, а саме ЗМІСТ, ВСТУП, РОЗДІЛ ..., ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ, СПИСОК ДЖЕРЕЛ ФАКТИЧНОГО МАТЕРІАЛУ, ДОДАТКИ друкують великими літерами симетрично тексту без лапок. Кожну з названих структурних частин починають з нової сторінки.

Заголовки підрозділів друкуються з абзацу маленькими літерами (крім першої літери, яка друкується великою). Крапка в кінці заголовків не ставиться. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапками.

Відстань між заголовком структурних частин, підрозділів та текстом повинна дорівнюватися 2 міжрядковим інтервалам.

Основний текст кожного розділу повинен містити передмову з коротким описом вибраного напрямку, обґрунтуванням застосованих методів досліджень. У кінці кожного розділу формулюють висновки із стислим викладенням наведених у розділі наукових і практичних результатів.

У теоретичній частині викладаються та аналізуються загальні положення, що стосуються досліджуваної теми.

У практичній частині розглядається конкретний фактичний матеріал. Хід викладу може варіюватися: спочатку можуть аналізуватися конкретні факти, а потім робитися теоретичні узагальнення на основі цього аналізу. Частіше спочатку висувуються основні положення та гіпотези, а тоді здійснюється їх перевірка на реальних текстах.

До кожного розділу слід давати короткі висновки, у яких узагальнюються результати проведених спостережень та досліджень.

8) **ВИСНОВКИ** повинні розкривати суть проведеної роботи: що зроблено, що використано з досліджень попередників, а що внесено свого; які проблеми лишилися нерозв'язаними й чому, які можливі перспективи у дослідженні теми.

Обсяг висновків складає приблизно одну двадцяту частину загального обсягу роботи. Вони можуть подаватися суцільним текстом, а можуть бути викладені у вигляді пунктів.

Ілюстративний матеріал у висновковій частині не наводиться.

9) **СПИСОК ДЖЕРЕЛ ФАКТИЧНОГО МАТЕРІАЛУ** включає назви текстів, що були використані як ілюстративний матеріал.

10) **СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ** – це обов'язковий елемент будь-якої наукової роботи, який містить перелік використаних джерел і є важливою частиною наукової роботи. Він показує читачеві, які джерела використовував автор дослідження, та демонструє рівень обізнаності автора з темою дослідження.

Важливо під час укладання списку використовувати лише ті джерела, які були дійсно опрацьовані та використовувалися в роботі. Усі записи в списку літератури є повинні бути точними та повними. У списку спочатку вказуються роботи вітчизняних авторів, потім – іноземних. Слід використовувати один і той

самий формат для всіх записів, включаючи шрифт, інтервали та відступи. Про кожне джерело, слід зазначати повні бібліографічні дані (назва, автори, видавництво, місце та рік публікації).

Детальна інформація про укладання списку використаної літератури міститься в ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічні посилання. Загальні положення та правила складання» (див. додаток 8 посібника).

11) ДОДАТКИ включають у себе графічний та ілюстративний матеріал, тексти допоміжного характеру. Оформляються вони на окремих аркушах, а кожний додаток має тематичний заголовок і напис «Додаток» (1, 2, 3...) у правому верхньому кутку. Допоміжні тексти можуть міститися в окремій папці зі збереженням спільної нумерації.

ПОРЯДОК ПОДАННЯ ДО ЗАХИСТУ Й ЗАХИСТ НАУКОВИХ РОБІТ

Повністю оформлена наукова робота брошурується в оправу або в спеціальну папку, підписується автором й у встановлений регламентом термін подається науковому керівникові для відгуку. У відгуку керівника (обсягом 1–2 с.) дається характеристика виконаної студентом роботи, вказується на здобутки та недоліки, а також відзначається:

- ✓ ступінь самостійності автора в роботі над темою;
- ✓ сформованість навичок роботи з науковими джерелами;
- ✓ вміння вести теоретичні та експериментальні дослідження;
- ✓ обґрунтованість і цінність одержаних результатів та висновків, можливість їх практичного застосування.

На завершення дається висновок про допуск студента до захисту й нараховується кількість балів відповідно до положення про рейтингову систему оцінювання знань. Після цього студент здає роботу на відповідну кафедру для реєстрації.

Із урахуванням зауважень керівника, зроблених у письмовому відгуку, студент розпочинає підготовку до захисту – складає текст або план-конспект свого виступу під час захисту.

Процедура захисту проводиться у такій послідовності:

1. Голова комісії оголошує назву роботи, відомості про наукового керівника та рецензента.

2. Студент викладає основні положення роботи та відповідає на запитання, подані усно чи письмово.

3. Виступає науковий керівник або зачитується його відгук.

4. Студент відповідає на зауваження, що є у відгуку.

5. Публічне обговорення курсової роботи.

6. Прикінцеве слово дипломника.

У своєму виступі (до 10 хвилин) студент доповідає про мотиви вибору теми, її актуальність, мету і завдання, предмет і методи дослідження, про одержані результати і висновки, їхнє обґрунтування, теоретичне значення і можливість практичного застосування. Основою для виступу є висновкова частина.

Члени комісії і присутні на захисті можуть ставити студентів запитання за темою роботи. Після відповідей відбувається дискусія, у якій можуть брати участь члени комісії, керівник, присутні. На завершення авторіві надається можливість захистити або роз'яснити спірні або сумнівні положення, відповісти на зроблені зауваження й рекомендації, дати необхідні довідки, навести додаткові матеріали.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Підсумкова оцінка з дисципліни «Основи академічного письма» виставляється одночасно за системою ПДАБА, національною шкалою та шкалою ECTS:

Значення оцінки	Оцінка за системою ПДАБА (бали)	За національною шкалою	За шкалою ECTS
Відмінно	90–100	5	A
Добре	82–89	4	B
Добре	75–81	4	C
Задовільно	69–74	3	D
Задовільно	60–68	3	E
Не прийнятно	35–59	2	FX
Не прийнятно	1–34	2	F

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Оцінювання курсової роботи є сумою балів, набраною здобувачем освіти у процесі написання дослідження й отриманою в процесі захисту.

<i>Вступна частина</i>	Усього – 10 балів
Вступна частина дослідження (актуальність, об’єкт, предмет, мета, завдання тощо) визначені чітко, коректно, їх реалізація відображена в змісті	9–10 балів
Вступна частина дослідження (актуальність, об’єкт, предмет, мета, завдання тощо) визначені не чітко, у змісті не прослідковується їх належне досягнення	5–8 балів
Вступна частина дослідження (актуальність, об’єкт, предмет, мета, завдання тощо) не визначені, або сформульовані не зовсім правильно, не реалізовані по ходу викладу	0–4 бали
<i>Структура роботи</i>	Усього – 5 балів
Структура наукової роботи є логічною, обґрунтованою, дозволяє повністю висвітлити тему; анотація та реферат чіткі, лаконічні, інформативні	5 балів
Структура в загальному відповідає вимогам, однак виходить за межі предмета дослідження або не охоплює всіх основних питань, або не відповідає вимогам (відсутні вступ, висновки тощо)	0–4 бали
<i>Зміст теоретичної частини роботи</i>	Усього – 10 балів
У роботі використано досягнення сучасної науки, розглядаються різні підходи, теорії, концепції тощо, наводиться їх аналіз, порівняння з коректним посиланням на джерела; використано та докладно проаналізовано сучасну джерельну базу щодо предмета дослідження (за умови можливості її використання в роботі); здійснюються узагальнення, наводяться коректні висновки	9–10 балів
У роботі використано наукові джерела, однак обмежено, без їх належного порівняльного аналізу; розгляд має поверховий характер; розглядаються поодинокі варіанти наукових джерел, або вони наводяться недоречно та не підтверджують виклад	5–8 балів
У роботі використано наукові джерела, але не використано основних загальновідомих праць; використано наукові праці, які не стосуються предмета дослідження, відсутні сучасні	0–4 бали

праці; використані наукові джерела, однак без їх аналізу та системного тлумачення; наукові джерела не розглядаються взагалі	
<i>Зміст практичної частини роботи</i>	Усього – 10 балів
Студент продемонстрував глибоке розуміння проблеми, оригінальність підходу, високий рівень самостійності та аналітичних навичок. Результати дослідження мають високу практичну значимість. Наведений ілюстративний матеріал свідчить про глибоке розуміння студентом завдань дослідження	9–10 балів
Студент продемонстрував хороше розуміння проблеми, самостійно виконав більшу частину дослідження, результати дослідження мають певні практичні застосування.	5–8 балів
Студент продемонстрував базове розуміння проблеми, але в роботі є недоліки, пов'язані з методологією або аналізом результатів; або студент не продемонстрував достатнього рівня самостійності, у роботі присутні суттєві помилки, результати дослідження не мають наукової новизни.	0–4 бали
<i>Рівень одержаних результатів, обґрунтованість, чіткість висновків і пропозицій</i>	Усього – 10 балів
Висновки охоплюють всі основні аспекти дослідження і мають високу практичну значимість	9–10 балів
Іноді спостерігається деяка розрізненість у викладі; деякі формулювання потребують уточнення	5–8 балів
Висновки в основному повторюють відомі положення; або висновки не пов'язані з теоретичною та практичною частинами роботи; або висновки відсутні	0–4 бали
<i>Оформлення роботи</i>	Усього – 5 балів
Оформлення наукової роботи повністю відповідає встановленим вимогам, текст роботи належно вичитано, викладено грамотно і стилістично правильно	5 балів
У науковій роботі мають місце граматичні чи стилістичні помилки, або некоректно оформлені посилання на список використаної літератури	0–4 бали
<i>Співпраця з науковим керівником під час підготовки роботи</i>	Усього – 10 балів
На всіх етапах виконання наукової роботи студент виконував завдання та погоджував їх з науковим керівником, робота вчасно подана на кафедру у завершеному вигляді	9–10 балів
Робота завершена й подана на кафедру у визначені терміни, однак в процесі її виконання студент не погоджував свої дії з науковим керівником	5–8 балів

Наукова робота підготовлена без погодження з науковим керівником або подана на кафедру з порушеннями встановлених строків	0–4 бали
<i>Захист курсового проєкту</i>	Усього – 40 балів
Студент під час захисту дає правильні відповіді на всі запитання, виявляє високий рівень знань щодо теми наукової роботи та суміжних положень відповідної навчальної дисципліни, добре орієнтується у змісті своєї роботи, упевнено викладає її основні положення, висновки, правильно аргументує власну позицію	36–40 балів
Студент під час захисту виявляє належний рівень знань щодо теми наукової роботи, дає правильні відповіді на поставлені запитання, проте не виявляє вільної орієнтації в суміжних темах навчальної дисципліни; добре знає основні положення своєї наукової роботи, проте не завжди упевнений в аргументації, чи не завжди коректно її формулює	26–35 балів
Студент під час виступу виявив належний рівень знань щодо теми наукової роботи та її змісту, однак відповіді на поставлені запитання дає не завжди правильно, допускає неточності у визначеннях правових категорій, не завжди належно обґрунтовує положення роботи	16–25 балів
Під час виступу на конференції студент допускає істотні помилки у відповідях, не орієнтується у змісті роботи	6–15 балів
Під час виступу на конференції студент неспроможний аргументувати положення роботи, погано знає її зміст, дає неправильні відповіді або не в змозі відповісти на поставлені запитання	0 балів
РАЗОМ	100 балів

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання: ДСТУ 8302:2015. Київ: УкрНДНЦ, 2016. 16 с.
2. Колоїз Ж. В. Основи академічного письма: навч. посіб. 2-ге вид., доповн. і перероб. Кривий Ріг: ФОП Маринченко С. В., 2024. 143 с.
3. Онуфрієнко Г. С. Науковий стиль української мови: навч. посіб. з алгоритмічними приписами. 3-тє вид. перероб. та доп. Київ: Вид-во «ЦУЛ», 2022. 426 с.

4. Основи наукових досліджень: підручник / І. Ш. Невлюдов, Ю. М. Олександров, А. О. Андрусевич, О. О. Чала; М-во освіти і науки України, Харків. нац. ун-т радіоелектроніки. Prague: OKTAN PRINT, 2024. 468 с. DOI <https://doi.org/10.46489/ONDNP-24-12>.

5. Основи наукового мовлення: навчальний посібник: / С. А. Бронікова та ін.; за ред. І. М. Плотницької, Р. І. Ленди. Київ: Вид-во «ЦУЛ», 2022. 252 с.

Допоміжна

1. Бабенко В. А. Викладання інтелектуальної власності в закладах вищої освіти будівельного профілю як важливий чинник формування нової технічної еліти України. *Вісник ПДАБА*. 2020. № 1. С. 90–98.

2. Бабенко В. А. Винахідництво, як фактор розвитку інтелектуальної власності у будівельній галузі. *Інтелектуальна власність в Україні: проблеми та перспективи розвитку в інформаційному суспільстві*: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. Київ – Дніпро: НДІ ІВ НАПрНУ – ПДАБА. 2019. С. 299–304.

3. Бабенко В. А. Інтелектуальна власність як фактор інноваційного розвитку України в умовах європейської інтеграції. *Проблеми та перспективи розвитку інноваційної діяльності в Україні*: матеріали XII Міжнародного бізнес-форуму. Київ: КНТЕУ, 2019. С. 17–19.

4. Бабенко В. А. Реалізація прав інтелектуальної власності на службові твори у ЗВО України. *Всеукраїнський семінар з проблем економіки інтелектуальної власності*: збірник наукових праць III Всеукраїнської науково-практичної конференції / НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. Київ, 2020. С. 58–66.

5. Плотницька І. М. Ділова українська мова. Навчальний посібник. Київ: Вид-во «ЦУЛ», 2022. 252 с.

6. Вахонєва Т. М. Авторське право і суміжні права в Україні: навчальний посібник. Київ: ВД «Дакор», 2019. 2-ге вид., перероб. і доп. 576 с.

7. Гончаренко С. Етика науки і етичний кодекс ученого. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/228636821.pdf>.

8. Ділова українська мова (за фахом). Самостійна та індивідуальна робота: практ. посібник / укладачі: О. К. Степаненко, В. М. Зінченко. Дніпро: ДАНО, 2023. 112 с.

9. Євсєєва Г. П. Основні вимоги до якісного оформлення наукових публікацій. Вісник Придніпровської державної академії будівництва та архітектури. Дніпропетровськ, 2014. № 8. С. 54–62.

10. Зінченко В. М., Рибалка Н. В. Плагіат у студентських роботах. *Інтелект. Особистість. Цивілізація*, 2023. № 2 (21). DOI <https://doi.org/10.33274/2079-4835-2020-21-2-21-26>

11. Інтелектуальна власність та авторське право: Навч. посіб. для студ. вищих закладів освіти. / І. М. Чістякова, І. Б. Кривдіна, Д. В. Буряк, В. П. Кубко, О. В. Гегечкорі, Д. Д. Татакі, О. О. Татакі, Т. О. Чернов. Київ: Каравела, 2019. 204 с.

12. Методичні вказівки до написання курсових і дипломних робіт з методики навчання української мови / укладачі: Л. С. Шевцова, О. А. Кучерук. Житомир: Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2024. 91 с.

13. Наукова стаття: методичні рекомендації щодо написання / укладач О. К. Степаненко. Дніпро: ДАНО, 2023. 48 с.

14. Семенов О. М. Академічна культура дослідника: європейський та національний контексти: навчальний посібник. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2021. 218 с.

15. Мальська М., Паньків Н. Основи наукових досліджень: навч. посібник. Львів: Видавництво ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 226 с.

Інтернет-ресурси

1. Академічна доброчесність: принципи та відповідальність. URL: <https://blog.magistr.ua/akademichna-dobrochesnist/>.

2. Академічна доброчесність: проблеми реалізації та відповідальність. URL: <https://surl.li/itnhrl>

3. Вимоги до оформлення дисертаційної роботи. URL: <https://surl.li/oubjvb>

4. Всесвітня організація інтелектуальної власності. Сайт постійного представництва України при відділенні ООН та інших міжнародних організаціях у Женеві. URL: <https://geneva.mfa.gov.ua/posolstvo/2610-wipo>

5. Державний стандарт України. Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення. ДСТУ 3008-95. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001217-96#Text>

6. Законодавство в сфері інтелектуальної власності. Офіційний сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. URL: <https://www.me.gov>.
7. Законодавство у сфері інтелектуальної власності. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1315-2020-%D0%BF#Text>
8. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. ДСТУ 8302:2015. URL: <https://surl.li/cgl dsf>.
9. Науково-теоретичний журнал інституту мовознавства імені О. О. Потебні та Українського мовно-інформаційного фонду НАН України «Мовознавство». URL: <https://movoznavstvo.org.ua>
10. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
11. Офіційний сайт WIPO (Всесвітньої організації інтелектуальної власності). URL: <https://www.wipo.int/portal/ru/>
12. Педагогічні студії з підготовки будівельно-архітектурних фахівців: дидактичний та виховний аспект: колективна монографія / за заг. ред. Г. Євсєвої, Г. Лисенко. Дніпро: ПДАБА, 2022. 483 с. URL: <http://srd.pgasa.dp.ua:8080/handle/123456789/9977>.
13. Українська бібліотечна асоціація. URL: <https://ula.org.ua/>
14. Укрпатент. Бази даних та інформаційно-довідкові системи. URL: <https://ukrpatent.org>
15. Центр підтримки технологій та інновацій (TISC) – міжнародний проєкт підтримки винахідництва, інновацій та стартап-проєктів Всесвітньої організації інтелектуальної власності (WIPO). URL: <https://tisc.net.ua/>

ДОДАТКИ

Додаток 1

Зразок оформлення титульної сторінки

Міністерство освіти і науки України
Український державний університет науки і технологій
Архітектурний факультет
Кафедра українознавства, документознавства та інформаційної діяльності

КУРСОВА РОБОТА
з сучасної української літературної мови
на тему: «Фразеологізми в романі Ліни Костенко «Маруся Чурай»

Виконавець:

здобувач освіти групи УМЛ-23

Іваненко Михайло Олексійович

(прізвище, ім'я, по батькові)

Керівник:

канд. філол. наук, доцент

Баранник Олена Юріївна

(науковий ступінь, учене звання,
прізвище, ім'я, по батькові)

Кількість балів _____

Національна шкала _____

Оцінка ECTS _____

м. Дніпро
20.... р.

РЕФЕРАТ

Курсова робота: 22 с., 25 позицій списку використаної літератури, 2 джерела фактичного матеріалу, 2 додатки.

Перелік ключових слів: пісні та думи історичного циклу, художня образність, троп, постійні епітети, фольклорно-образні означення, порівняльні конструкції, ідея компаративності.

Курсова робота складається зі вступної частини, двох розділів, висновків, списків джерел фактичного матеріалу та використаної літератури.

У вступній частині роботи розглядаються історичні пісні та думи як жанр українського фольклору, формулюються мета і завдання роботи.

У першому розділі висвітлюється питання про засоби художньої образності як органічний складник тексту фольклорного твору, про мову фольклору як одну з художньо-функціональних форм літературної мови, окремо подається огляд основної літератури про засоби фольклорної образності.

Основним змістом другого розділу є структурно-семантичний аналіз епітета в українських історичних піснях і думах. Висвітлюються, зокрема, такі питання:

а) іменники, як назви об'єктів традиційно-образних характеристик. Вони утворюють кілька семантичних груп і мають певні граматичні особливості (родові, числові, відмінкові) (підрозділ 2.2.1);

б) прикметники, як основна морфологічна база постійних епітетів; називаються групи за семантичними ознаками (підрозділ 2.2.2);

в) іменникові постійні означення – прикладки, які у фольклорі мають певні свої особливості (підрозділ 2.3).

Висновки, якими завершується робота, містять узагальнення як щодо особливостей фольклорної образності взагалі, так і щодо словесно-художньої специфіки основних засобів фольклорної образності – епітетів та порівнянь.

АНОТАЦІЯ

У роботі аналізуються засоби художньої образності в творах українського фольклору, зокрема: епітети, метафори, порівняння. Визначаються їх структурні та функціональні особливості в історичних піснях та думах.

ANNOTATION

In this work analyses means of artistic figurativeness in texts of Ukrainian folklore, namely: epithets, comparisons, metaphors. Its structural and functional peculiarities are determined in the historical songs and dumas.

ЗМІСТ

Вступ.....	3
1 Питання про порядок слів в українській мові.....	5
1.1 Види порядку слів в українській мові.....	5
1.1.1 Взаєморозташування підмета й присудка.....	6
1.1.2 «Переміщення» означень.....	8
1.1.3 Додаток і його місце в реченні.....	9
1.1.4 Місце обставини в реченні.....	10
1.2 Типи словопорядку і контекст.....	23
2 Особливості словопорядку у творах Оксани Забужко.....	25
2.1 Особливості порядку слів у мові творів письменниці.....	25
2.1.1 Порядок слів у групах «підмет – присудок», «присудок – підмет».....	25
2.1.2 Дистантне розташування головних членів речення.....	27
2.1.3 Інверсовані означення у творах Оксани Забужко.....	28
2.1.4 Місце додатка в реченні.....	30
2.1.5 Інверсії обставин.....	31
2.2 Особливості порядку слів у мові творів Оксани Забужко.....	34
2.2.1 Порядок слів у групах «підмет – присудок», «присудок – підмет».....	34
2.2.2 Інверсовані означення в мові романістики Оксани Забужко.....	36
2.2.3 Розташування додатків у мові романістики Оксани Забужко.....	40
2.2.4 Місце обставин у структурі речень.....	41
Висновки.....	47
Список використаної літератури.....	51
Додатки	53

СПИСОК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

абстр.	абстрактний
англ.	англійський
букв.	буквально, дослівно
гр.	грецький
макс.	максимальний
ос.	особа
УМЕ:	Українська мова: Енциклопедія. Київ: Вид-во «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 2000. 752 с.

Додаток 6
Зразок календарного плану

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів курсової роботи (проєкту)	Термін виконання етапів роботи (проєкту)	Примітка
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			
8.			
9.			
10.			
11.			
12.			
13.			
14.			
15.			

Здобувач(ка) освіти _____
(підпис) (ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Керівник роботи (проєкту) _____
(підпис) (ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Нормативні графічні скорочення

✓ авт. – автор; авторський	✓ наук. – науковий
✓ акад. – академік	✓ нац. – національний
✓ арк. – аркуш	✓ н. е. – нашої ери
✓ бібл. – біблійний; бібліографічний; бібліотечний	✓ о. – острів; отець
✓ буд. – будинок	✓ обл. – область; обласний
✓ бульв. – бульвар	✓ оз. – озеро
✓ вид. – видання	✓ п. – пан; параграф; пункт
✓ вип. – випуск	✓ перев. – переважно
✓ вул. – вулиця	✓ пл. – площа
✓ газ. – газета	✓ пор. – порівняй, порівняйте
✓ гр. – громадянин	✓ поч. – початок
✓ д. – доктор (наук)	✓ о. – острів; отець
✓ див. – дивись	✓ пп. – панове; параграфи; пункти
✓ дол. – долар	✓ пров. – провулок
✓ до н. е. – до нашої ери	✓ просп. – проспект
✓ доц. – доцент	✓ проф. – професор
✓ енцикл. – енциклопедія;	✓ р. – рік; річка
✓ енциклопедичний	✓ ред. – редактор; редакція
✓ журн. – журнал	✓ р. н. – рік народження
✓ зб. – збірник	✓ рр. – роки
✓ знач. – значення	✓ с. – село; сторінка
✓ іл. – ілюстрація; ілюстративний	✓ св. – святий
✓ ім. – імені	✓ спец. – спеціальний
✓ ін. – інші	✓ співавт. – співавтор
✓ і под. – і подібне	✓ ст. – станція; стаття; століття
✓ і т. д. – і так далі	✓ т. – том
✓ і т. ін. – і таке інше	✓ та ін. – та інше (інші)
✓ канд. – кандидат	✓ т-во – товариство
✓ кв. – квартира	✓ тис. – тисяча; тисячоліття
✓ кн. – книга	✓ т. д. – так далі
✓ коп. – копія	✓ т. зв. – так званий
✓ корп. – корпус	✓ т. ін. – таке інше
✓ м. – місто	✓ укр. – український
✓ мист. – мистецтво; мистецький	✓ худ. – художній
✓ напр. – наприклад	✓ церк. – церковний
✓ нар. – народний	✓ чв. – чверть
	✓ чл.-кор. – член-кореспондент

ОФОРМЛЕННЯ СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ
за ДСТУ 8302:2015 (відповідно до наказу МОН № 40 від 12.01.2017)

Однотомні видання

Один автор

1. Битяк Ю. П. Державна служба в Україні: організаційно-правові засади: монографія. Харків: Право, 2005. 304 с.
2. Краснова М. В. Договори в екологічному праві України: навч. посіб. / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ: Алерта, 2012. 216 с.
3. Петрик О. І. Шлях до цінової стабільності: світовий досвід і перспективи для України: монографія / відп. ред. В. М. Геєць. Київ: УБС НБУ, 2008. 369 с.
4. Грошевий Ю. М. Вибрані праці / упоряд.: О. В. Капліна, В. І. Маринів. Харків: Право, 2011. 656 с.
5. Кузніченко С. О. Закон України «Про правовий режим надзвичайного стану»: наук.- практ. комент. / Одес. держ. ун-т внутр. справ. Харків: Право, 2015. 164 с.
6. Тертишник В. М. Науково-практичний коментар Кримінального процесуального кодексу України: із змінами та допов. на 12 берез. 2016 р. 12-те вид., допов. і перероб. Київ: Правова єдність, 2016. 810 с.
7. Johnson L. K. Bombs, bugs, drugs and thugs: intelligence and America's quest for security. New York; London: New York University Press, 2000. 326 p.

Два автори

1. Васильєв С. В., Ніколенко Л. М. Доказування та докази у господарському процесі України: монографія. Харків: Еспада, 2004. 192 с.
2. Петришина М. О., Петришин О. А. Міжнародно-правові стандарти у сфері місцевого самоврядування: наук. доп. Харків: Право, 2016. 44 с.

Три автори

1. Комаров В. В., Світлична Г. О., Удальцова І. В. Окреме провадження: монографія / за ред. В. В. Комарова. Харків: Право, 2011. 312 с.
2. Сичевський В. В., Харитонов Є. І., Олейніков Д. О. Науково-практичний коментар до розділу І Особливої частини Кримінального кодексу України (Злочини проти основ національної безпеки України). Харків: Право, 2016. 232 с.

Чотири і більше авторів

1. Прилипко С. М., Ярошенко О. М., Мороз С. В., Малиновська К. А. Укладання трудового договору: теоретико-прикладне дослідження: монографія. Харків: Юрайт, 2013. 288 с.
2. Hubbard R. G., Koehn M. F., Omstein S. I. et. al. The mutual fund industry: Competition and investor welfare. New York, NY: Columbia University Press, 2010. 256 p.

Без автора

1. Галузева економічна політика держави: проблеми правового забезпечення: колект. монографія / за наук. ред. Д. В. Задихайла. Харків: Юрайт, 2013. 520 с. (Серія «Наукові праці кафедри господарського права Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Т. 1).
2. Правове виховання в сучасній Україні: монографія / за заг. ред.: В. Я. Тацій, А. П. Гетьман, О. Г. Данильян. 2-ге вид., перероб. і допов. Харків: Право, 2013. 440 с.
3. Конституція України: наук.-практ. комент. / редкол.: В. Я. Тацій (голова) та ін. 2-е вид., перероб. і допов. Харків: Право, 2012. 1128 с.
4. Настільна книга детектива, прокурора, судді: коментар антикорупційного законодавства / за ред. М. І. Хавронюка. Київ: Дакор, 2016. 496 с.
5. Протидія терористичній діяльності: міжнародний досвід і його актуальність для України: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (30 вересня 2016 р.). Київ: Нац. акад. прокуратури України. 2016. 432 с.
6. Політологічний енциклопедичний словник / упоряд. В. П. Горбатенко. 2-е вид., перероб. і допов. Київ: Генеза, 2004. 736 с.

Багатотомні видання

1. Правова система України: історія, стан та перспективи: у 5 т. / Акад. прав. наук України. Харків: Право, 2009. Т. 2: Конституційні засади правової системи України і проблеми її вдосконалення / за заг. ред. Ю. П. Битяка. 576 с.
2. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник: у 2 т. / за ред.: В. В. Сташис, В. Я. Тацій. 4-те вид., перероб. і допов. Харків: Право, 2010. Т. 1. 456 с.
3. Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. / Нац. акад. прав. наук України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2016. Т. 1: Історія держави і права України / редкол.: В. Д. Гончаренко (голова) [та ін.]. 848 с.
4. Енциклопедія історії України: у 10 т. / НАН України, Ін-т історії України. Київ: Наук. думка, 2005. Т. 9. 944 с.

Частина видання

Розділ книги

1. Даньшин І. М. Злочини проти громадського порядку та моральності. *Кримінологія. Загальна та Особлива частини*: підручник / за ред. В. В. Голіни. 2-ге вид., перероб. і допов. Харків: Право, 2009. Розд. 15. С. 138–145.
2. Хряпінський П. Засоби заохочення у публічному праві. *Правовий вплив на неправомірну поведінку: актуальні грані*: монографія / за ред.: О. В. Козаченко, Є. Л. Стрельцов. Миколаїв: Іліон, 2016. С. 87–109.

Тези, доповідь з матеріалів конференції, круглих столів

1. Данильян О. Г., Дьобань О. П. Досвід удосконалення органів державної влади в європейських країнах та можливості його використання в Україні. *Проблеми розбудови державності та народовладдя в Україні: матеріали XXII Харків. політолог. читань* (м. Харків, 21 травня 2009 р.). Харків. 2009. С. 47–49.
2. Боднар Т. В. Договір про закупівлю: особливості укладання і забезпечення. *Актуальні проблеми приватного права: договір як правова форма регулювання приватних відносин: матеріали наук.-практ. конф., присвяч. 95-й річниці з дня народж. В. П. Маслова* (Харків, 17 лютого 2017 р.). Харків: Право, 2017. С. 7–9.

Стаття з довідкового видання

1. Баулін Ю. В. Обставини, що виключають злочинність діяння. *Великий енциклопедичний юридичний словник* / за ред. Ю. С. Шемшученко. Київ: Юрид. думка, 2007. С. 550.
2. Bergmann P. G. Relativity. *The New Encyclopedia Britannica*. Chicago: Encyclopedia Britannica, 1993. Vol. 26. P. 501–508.

Стаття з продовжуваного видання

1. Гетьман А. П., Лозо В. І. Державно-правові проблеми подолання екологічної кризи в епоху глобалізації. *Проблеми законності*. Харків. 2013. Вип. 123. С. 65–77.
2. Данильян О. Г., Петришин О. В. Проблема взаємовпливу правового виховання державотворчого процесу: українські реалії. *Вісник Національної академії правових наук України*. Харків, 2010. № 2. С. 28–39.
3. Семенюк О. Г. Заходи безпеки в системі охорони державної таємниці. *Держава і право. Юридичні науки*. Київ, 2016. Вип. 72. С. 152–166.

Стаття з періодичного видання (журнал, газета)

1. Петришин О., Серьогіна С. Змішана республіканська форма державного правління. *Право України*. 2009. № 10. С. 57–60.
2. Кулак Н. В. Актуальні питання правового статусу добровольчих формувань в Україні. *Часопис Київського університету права*. 2016. № 4. С. 84–88.
3. Benjamin A. C. The ethics of scholarship: A discussion of problems that arise in its application. *Journal of Higher Education*. 1960. Vol. 31. No. 9. P. 471–480.

Рецензії

1. Биков О. Нагальність оптимального міжнародно-правового врегулювання глобальних біоетичних проблем сучасності. *Віче*. 2016. № 1/2. С. 20–21. Рец. на кн.: Третьякова В. Г. Міжнародно-правове регулювання глобальних біоетичних проблем: монографія. Київ: Кондор, 2013. 407 с.
2. Драч О. О. [Рецензія]. *Український історичний журнал*, 2016. № 1. С. 217–219. Рец. на кн.: Темченко А. І. Традиційні мантичні практики: архаїка знакової системи. Черкаси: ІнтралігаТОР, 2015. 112 с.

Інші видання

Дисертації

1. Головкін Б. М. Теоретичні та прикладні проблеми детермінації і запобігання корисливій насильницькій злочинності в Україні: дис. ... д-ра юрид. наук. Харків, 2011. 406 с.
2. Костенко В. О. Економіко-правове забезпечення використання та охорони земель: дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2015. 183 с.
3. Bryant B. D. A sequentially articulated experiment to compare two instructional software input infrastructures: Doctoral dissertation. Albany, NY, 1998.

Автореферати дисертацій

1. Кравчук В. М. Припинення корпоративних правовідносин в господарських товариствах: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Харків, 2010. 36 с.
2. Наконечний А. Б. Примусове відчуження земельних ділянок: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2016. 24 с.

Стандарти

1. ДСТУ 7152:2010. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. [Чинний від 2010-02-18]. Вид. офіц. Київ, 2010. 16 с.
2. ДСТУ ISO 6107-1:2004. Якість води. Словник термінів. Частина 1 (ISO 6107-1:1996, IDT). [Чинний від 2005-04-01]. Вид. офіц. Київ: Держспоживстандарт України, 2006. 181 с.
3. ДСТУ 3582:2013. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила (ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ). [На заміну ДСТУ 3582-97; чинний від 2013-08-22]. Вид. офіц. Київ: Мінекономрозвитку України, 2014. 15 с. (Інформація та документація).

Патенти

1. Люмінісцентний матеріал: пат. 25742 Україна: МПК6 C09K11/00, G01T1/28, G 21H3/00. № 200701472; заявл. 12.02.2007; опубл. 27.08.2007, Бюл. № 13. 4 с.
2. Спосіб лікування синдрому дефіциту уваги та гіперактивності у дітей: пат. 76509 Україна. № 2004042416; заявл. 01.04.2004; опубл. 01.08.2006, Бюл. № 8 (кн. 1). 120 с.

Архівні документи

1. Матеріали Ради Народних комісарів Української Народної Республіки. ЦДАВО України (Центр. держ. архів вищ. органів влади та упр. України). Ф. 1061. Оп. 1. Спр. 8–12. Копія; Ф. 1063. Оп. 3. Спр. 1–3.
2. Наукове товариство ім. Шевченка. Львів. наук. б-ка ім. В. Стефаника НАН України. Ф. 1. Оп. 1. Спр. 78. Арк. 1–7.

Електронні ресурси

1. Оболенцев В. Ф. Базові засади системного аналізу злочинності та віктимізації в Україні: монографія. Харків; м. Костянтинівка: Юрайт, 2016. 116 с. URL: http://dspace.nulau.edu.ua/bitstream/123456789/12015/1/Obolencev_2016_mon.pdf (дата звернення: 10.10.2022).

2. Гетьман Є. А. Підзаконні нормативно-правові акти органів виконавчої влади України та іноземних держав: порівняльна характеристика. *Теорія і практика правознавства*: електрон. наук. фахове вид. 2016. Вип. 1 (9). URL: <http://tlaw.nlu.edu.ua/article/view/66302> (дата звернення: 10.10.2022).
3. Карнаух Б. П. Тлумачення договору: короткий нарис із наднаціональної і транснаціональної точок зору. *Проблеми законності*. 2016. Вип. 135. С. 39–51. DOI: <http://dx.doi.org/10.21564/2414-990x.135.83852>.
4. Аналіз стану здійснення судочинства в 2015 році (за даними судової статистики). URL: [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/\(documents\)/D7F9F72E78DA88ECC2257F730036F282](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/D7F9F72E78DA88ECC2257F730036F282) (дата звернення: 10.10.2022).
5. Trammell A. Magic: The gathering in material and virtual space: An ethnographic approach toward understanding players who dislike online play. *Meaningful Play 2010*: October 21–23, 2010, East Lansing, MI. URL: http://meaningfulplay.msu.edu/proceedings2010/mp2010_paper_42.pdf (last accessed: 10.10.2022).

Законодавчі та нормативні документи

1. Конституція України: станом на 01 верес. 2016 р.: відповідає офіц. тексту. Харків: Право, 2016. 82 с.
2. Правова основа діяльності органів державної влади: зб. нормат. актів / упоряд. П. М. Любченко. Харків: ФІНН, 2010. 303 с.
3. Конституційний Суд України: рішення, висновки / відп. ред. А. С. Головін; уклад.: К. О. Пігнаста, О. І. Кравченко. Київ: Логос, 2011. Кн. 10. 431 с.
4. Про порядок класифікації надзвичайних ситуацій: Постанова Кабінету Міністрів України від 15.06.1998 № 1099. *Офіційний вісник України*. 1998. № 28. Ст. 1062.
5. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII. *Голос України*. 2015. 10 черв. (№ 101). С. 4.
6. Національна доктрина розвитку освіти: затв. Указом Президента України від 17.04.2002 № 347. *Освіта*. 2002. 24 квіт. (№ 14). С. 2–4.
7. Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: Закон України від 16.09.2014 № 1678-VII. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1678-18> (дата звернення: 10.10.2022).